

Riktlinjer för samverkan med civilsamhället

Arbetsmarknadsförvaltningen
November 2024

Innehållsförteckning

Riktlinjer för samverkan med civilsamhället.....	2
Bakgrund	2
Civilsamhället	2
Beredningsgruppen för samverkan med civilsamhället	3
Arbetsmarknadsförvaltningens samverkan med civilsamhället	4
<i>Förutsättningar för samverkan.....</i>	<i>4</i>
<i>Demokrativillkor</i>	<i>5</i>
<i>Välfärdsbrott</i>	<i>6</i>
<i>Jäv och intressekonflikter</i>	<i>6</i>
<i>Samverkan</i>	<i>6</i>
<i>Informell samverkan</i>	<i>6</i>
<i>Formell samverkan med civilsamhället.....</i>	<i>7</i>
Uppföljning av samverkan	10
Avsluta samverkan	10
Läs mer.....	10
Bilagor	11

Riktlinjer för samverkan med civilsamhället

Bakgrund

Samverkan med civilsamhället är av stor vikt för ett levande, demokratiskt samhälle som möter medborgares behov och fångar upp engagemang. Civilsamhället har möjlighet att komplettera offentlig sektor och skapa mellanmänniska möten. Det finns olika möjligheter för offentlig sektor att stötta och samarbeta med det civila samhället som exempelvis med bidragsgivning, part vid extern finansiering, uppdrag genom upphandling, informationsutbyte och kompetensutveckling. Det finns dock tydliga gränser för hur samverkan kan ske. Offentlig sektor behöver ha kunskap kring detta för att kunna tydliggöra förutsättningar och möjligheter för samverkan med civilsamhället.

Samverkan ska alltid ske med ömsesidig respekt och ödmjukhet inför olika organisationers förutsättningar och organisering. Som offentlig aktör har arbetsmarknadsförvaltningen ett ansvar att förvalta både skattemedel och förtroende från medborgare. Det är därför viktigt att säkerställa att de parter som förvaltningen samverkar med är seriösa, stödjer Stockholms stads värdegrund och arbete för demokrati, icke-diskriminering, jämställdhet, jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Riktlinjerna för samverkan med civilsamhället ska fungera som ett stöd för medarbetare och chefer inom arbetsmarknadsförvaltningen som i sitt uppdrag samverkar med civilsamhället samt bidra till en ömsesidig förståelse och lägga grunden för en långsiktig och hållbar samverkan.

För att riktlinjerna ska säkerställa relevans och spegling av aktuella förutsättningar och behov kommer återkommande revidering att göras. Ansvar för revidering ligger på staben för strategi och samordning. Nästa revidering sker i slutet av 2025.

Civilsamhället

Civilsamhället, som kan omnämnas som föreningsliv, ideell, idéburen eller frivillig sektor osv, omfattar organisationer som inte är offentliga, tillhör marknaden eller det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Civilsamhället kan vara en sammanslutning som är helt volontärdriven, eller en professionell organisation med många

anställda. Den gemensamma grunden är att verksamheten är idéburen och att personer enas kring ett gemensamt intresse.

Till civilsamhället räknas till exempel ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar, aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning och samfälligheter och samfällighetsföreningar.¹

En organisation inom civila samhället kan vara både utförare inom och komplement till kommunens egen verksamhet. I politiken för det civila samhället identifieras tre olika roller för civilsamhället, de är röstbärare- och opinionsbildare, ger service till medlemmar och allmänhet och de utför offentliga välfärdstjänster.

Beredningsgruppen för samverkan med civilsamhället

Förvaltningen har inrättat en beredningsgrupp för samverkan med civilsamhället. Beredningsgruppen ska ha en bred representation från förvaltningen och kunna ge råd och stöd kring hur samverkan ska tas vidare, eller om det inte bedöms som lämpligt. Alla initiativ till samverkan med civilsamhället som tas inom, eller inkommer till förvaltningen, behöver lyftas i eller informeras beredningsgruppen. Ett initiativ kan komma både från en ideell aktör och från den egna verksamheten.

Beredningsgruppens syfte är att bidra till:

- Kvalitetssäkring, genom att det finns samlad och uppdaterad kunskap om förvaltningens samverkan och en samsyn för samtliga verksamheter.
- Effektivisering, medarbetare och chefers frågor styrs till sakkunniga handläggare som är insatta om vilka rutiner, regler och strukturer etc. som finns.
- Omvärldsbevakning, gruppen har kunskap om vilka samarbeten som finns, förändringar i lagar, vilka diskussioner som förs och vilka konflikter som eventuellt kan uppstå.

Beredningsgruppen har inget ansvar för den samverkan som sker. Ansvaret ligger i linjen där utpekad chef med tillhörande budgetansvar inom det verksamhetsområde som samverkan berör.

¹ Mer information om aktörer inom civilsamhället finns hos Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUC [Kunskapsstöd till det civila samhället | MUCF](#)

Arbetsmarknadsförvaltningens samverkan med civilsamhället

Förutsättningar för samverkan

Samverkan med civilsamhället fyller en stor funktion i att möta stockholmarnas behov och civilsamhället är en viktig samarbetspart och har möjligheter att komplettera offentlig sektor och bidra till att förvaltningens mål uppnås. Det finns dock tydliga gränser för hur samverkan kan ske.

Samverkan med civilsamhället får ske med organisationer som har verksamheter som ryms inom den kommunala kompetensen. Organisationens verksamhet måste alltså rymmas inom arbetsmarknadsförvaltningens ansvarsområden och rikta sig till någon av förvaltningens målgrupper. Samverkan får inte innebära att enskild organisation gynnas, det är därför viktigt att vid samverkan där förvaltningen går in med exempelvis personella resurser eller budgetmedel säkerställa detta. Samverkansformer mellan offentlig sektor och civilsamhället, aktualiseras normalt sett i situationer där upphandlingsreglerna inte är tillämpliga. Om det kan konstateras att samarbetet inte omfattas av krav på upphandling kan samverkan av olika slag användas.

Organisationens verksamhet ska komplettera och tillföra ett mervärde till den verksamhet som arbetsmarknadsförvaltningen bedriver i egen regi eller har upphandlat. Det betyder att det ska finnas en potentiell efterfrågan av verksamheten och förvaltningen ska bedöma att det finns behov av ytterligare verksamhet inom området. Det kan vara att verksamheten möter en ny målgrupp, möter den på ett annat sätt än övriga verksamheter eller att ett nytt behov har tillkommit eller förändrats för en målgrupp. Prioriteringar kring vilken samverkan som ska ske görs utifrån uppdrag i det aktuella årets budgetuppdrag och nämnden reglemente.

Verksamheten ska drivas med god kvalitet. Vad som är god kvalitet bedöms utifrån att det är en ideell verksamhet och med hänsyn tagen till verksamhetens område, målgrupp och storlek. Till exempel kan höga krav ställas på kompetens om målgruppen är minderåriga. Det ska finnas en planering, uppföljning och rutiner för verksamheten. Organisationen ska också ha nödvändiga förutsättningar för uppdraget, till exempel i form av kompetens både om verksamheten och hur administration och ekonomi ska skötas.

All samverkan påverkar bilden av Stockholms Stad och arbetsmarknadsförvaltningen har ett ansvar att förvalta både skattemedel och förtroende från medborgare. De organisationer som arbetsmarknadsförvaltningen samverkar med ska alltid vara seriösa, stödja Stockholms stads värdegrund och arbete för demokrati, icke-diskriminering, jämställdhet, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Organisationerna ska uppfylla de grundläggande krav som ställs i *Bilaga, checklista för grundläggande krav på civilsamhällesorganisationer*.

I enlighet med stadens kvalitetsprogram ska alltid stockholmarnas fokus, förvaltningens målgrupper, genomsyra all form av samverkan.

Demokrativillkor

Arbetsmarknadsförvaltningen samverkar enbart med organisationer som uppfyller de demokrativillkor som beskrivs nedan, vilket innebär att vi inte ska samverka med en organisation om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten:

1. Utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2,
4. eller motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

(Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället, SOU 2019:35)

Arbetsmarknadsförvaltningen ska heller inte samverka med civilsamhället när:

- När det finns anledning att anta att organisationen bedriver verksamhet som förespråkar våld, alkohol eller droger.
- När organisationen inte kan uppvisa god ekonomisk ordning.
- Förvaltningens målgrupper utsätts för negativa effekter – utifrån både rättssäkerhet och fysisk/psykisk säkerhet.

I de stadsövergripande riktlinjerna *Riktlinjer för förenings- och kulturstöd – demokrativillkor* så ges en utförlig beskrivning av demokrativillkoren och de krav som ställs på staden vid kontroll av dessa. I riktlinjerna framgår exempelvis att om en organisation intygar att de uppfyller demokrativillkoren och det av andra uppgifter inte framgår annat så får det antas att demokrativillkortet är uppfyllt.

Välfärdsbrott

Vid samverkan behöver risken för välfärdsbrott vägas in. Välfärdsbrott definieras som när en extern aktör – företag, organisation eller privatperson – otillbörligt utnyttjar medel från det allmänna för egen vinning. Risker för välfärdsbrott finns exempelvis vid bidragsgivning och vid upphandling och inköp. För att minska risken för välfärdsbrott ska organisationen uppfylla de grundläggande krav som ställs i *Bilaga, Checklista för grundläggande krav på civilsamhällesorganisationer*.

Extra stöd vid bidragsgivning till organisationer och exempel på varningssignaler för när välfärdsbrott kan förekomma finns hos Skatteverket.²

Jäv och intressekonflikter

För att säkerställa opartiskhet i samverkan är det viktigt att identifiera och hantera situationer som kan leda till jäv eller intressekonflikter. I samverkan ska alla:

- Vara medvetna om och rapportera eventuella situationer där jäv eller intressekonflikter kan uppstå.
- Avstå från att delta i beslut där det finns risk för jäv.
- Informera ansvarig om relationer, ekonomiska intressen eller andra omständigheter som kan påverka opartiskheten.

Samverkan

Samverkan sker när förvaltningen förknippas med en organisation och det finns ett uttalat gemensamt uppdrag och mål som ryms inom förvaltningens ansvarsområden. Samverkan kan ske formellt eller informellt.

Informell samverkan

Informell samverkan handlar ofta om en mindre omfattande samverkan där förvaltningen inte går in med ekonomisk ersättning och överenskommelsen inte är lika reglerad.

Informell samverkan kan till exempel innebära att organisationer deltar på aktivitetsmässor, att organisationer bjuds in till samråd eller lokal samverkar med organisationer som har verksamhet/aktiviteter som ligger i linje med förvaltningens uppdrag.

Informell samverkan kan ske då:

- Ingen civilsamhällesorganisation särskiljs och att andra missgynnas.

- Ingen ersättning, varken personella- eller budgetresurser utgår.

Tillvägagångssätt vid informella samverkan

Chef för verksamheten ansvarar för att följande görs vid informell samverkan:

- Motivera samverkan utifrån verksamhetens uppdrag, vid behov kan beredningsgruppen rådfrågas.
- Följa checklista för grundläggande krav på civilsamhällesorganisationer, se bilaga.
- Besluta om samverkan och hur uppföljning av samverkan ska ske.
- Dokumentera information som inhämtas utifrån checklistan samt beslut om att inleda eller avstå samverkan.
- Meddela samverkan till beredningsgruppen via funktionsbrevlådan funktion.amf.civilsamhalle@stockholm.se
- Meddela avslutad samverkan till beredningsgruppen via funktionsbrevlådan funktion.amf.civilsamhalle@stockholm.se

Formell samverkan med civilsamhället

Formell samverkan är oftast mer omfattande och har ett längre tidsperspektiv. Det innebär även överenskommelse i skrift, genom avtal eller kontrakt där samverkan tydliggörs genom att ansvarsfördelning, budget och uppföljning fastställs.

Former för formell samverkan där ekonomisk ersättning utgår från staden kan vara:

- Föreningsbidrag (ej AMF)
- Upphandling/köp av tjänst
- Idéburet offentligt partnerskap (IOP)
- Samverkan med extern finansiering
- Civilsamhället som arbetsgivare

Föreningsbidrag

Inom Stockholms stad förmedlar stadsdelsnämnderna, social-, kultur- och idrottsnämnden föreningsbidrag till föreningar för ett lokalt levande föreningsliv eller till föreningar som engagerar specifika målgrupper. Föreningsbidragen ansöks årligen enligt upparbetad rutin hos de förvaltningar som har uppdrag att fördela bidrag. Information kring ansökningsförfarande förmedlas lokalt och på stockholm.se. Arbetsmarknadsnämnden har inget uppdrag att förmedla föreningsbidrag.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Ett IOP innebär i korthet:

- Partnerskapet är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden.
- Samarbetet syftar till att uppnå gemensamt allmännyttigt mål.
- Såväl den offentliga som idéburna parten bidrar med resurser.

IOP syftar till att möjliggöra samverkan mellan offentlig sektor och idéburna aktörer, men rättsläget på området är oklart och det saknas rättspraxis, vilket innebär att de rättsliga förutsättningarna för IOP behöver bedömas för varje enskilt partnerskap så att de inte strider mot upphandlingsregler eller statsstödsregler. Innan en överenskommelse om IOP ingås ska beredningsgruppen involveras för samråd kring om IOP är en lämplig samverkansform. Detta för att minska risk för att enskild organisation gynnas och för så kallad otillåten direktupphandling och den upphandlingsskadeavgift som Konkurrensverket sedan 1 januari 2024 får utfärda.

För mer information och stöd kring samverkan i form av IOP se *Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP) 2023* och *Tillämpningsanvisningar idéburet offentligt partnerskap (IOP) 2023*.

Samverkan genomupphandling/köp av tjänst

Det som skiljer upphandling från samverkan är att det finns en beställar- och utövarrelation, det vill säga en ojämlik relation. När det handlar om samarbeten anses parterna vara mer jämlika och att alla parter bidrar med resurser, kunskap och tid utifrån ett gemensamt samverkansbehov. I de fall omständigheterna kring samverkan är sådana att det i själva verket är upphandling genom tilldelning av ett offentligt kontrakt eller reserverad upphandling ska upphandlingsregelverket tillämpas.

Vid behov av köp av tjänst ska alltid inköp och upphandling inom ekonomistaben involveras. Verksamheter inom Jobbtorg Stockholm som har behov av upphandling ska inkomma med sitt behov genom Behovshubben.

Mer information om samverkan genom köp av tjänst finns hos exempelvis Upphandlingsmyndigheten.³

Samverkan genom projekt med extern finansiering

Flertalet projektfinansiärer, så som Europeiska Socialfonden och statliga utvecklingsmedel, har i uppdrag att främja samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhället. Vilket medför att projekt i samverkan med civilsamhället kan premieras vid en ansökan.

Vid ansökningar om externa medel i samverkan med en eller flera civilsamhällesorganisationer ska förvaltningens rutiner för extern finansiering följas. Beredningsgruppen ska inför projektansökan rådfrågas för att minska risk för att enskild organisation gynnas. Beredningsgruppen ska vidare informeras om startade projekt där samverkan civilsamhället förekommer.

Förvaltningen kan samverka som part i projekt som drivs av en civilsamhällesorganisation och där organisationen har beviljats extern finansiering. Denna samverkan är av mer informell karaktär. När organisationen beviljats extern finansiering görs en individuell bedömning, utifrån bidragsgivarens rutiner, kring om och vilka kontroller som ska göras. Om samverkan omfattar ett skriftligt avtal eller överenskommelse ska det säkerställas att inte enskild organisation otillåtet gynnas. Vid osäkerhet ska en riskbedömning göras som beslutas av ansvarig chef.

Civilsamhället som arbetsgivare

I de fall där aktörer inom civilsamhället tar emot stockholmsjobbare eller personer inom offentligt skyddad anställning (OSA) agerar de som arbetsgivare. Här ska ordinarie rutiner för dessa anställningar gälla.

Tillvägagångssätt vid formell samverkan

Chef för verksamheten ansvarar för att följande görs vid formell samverkan:

- Motivera samverkan utifrån verksamhetens uppdrag, vid behov samråda med beredningsgruppen.
- Följa checklista för grundläggande krav på civilsamhällesorganisationer, se bilaga.
- Vid behov samråda med beredningsgruppen om möjliga former för samverkan.

³ [Samverkan med idéburna aktörer, civilsamhället och sociala företag | Upphandlingsmyndigheten](#)

- Besluta om att inleda eller avstå från formell samverkan (enligt delegationsordning).
- Teckna avtal/överenskommelse samt hur uppföljning av samverkan ska ske.
- Dokumentera underlag och information som inhämtas utifrån checklistan samt beslut om att inleda, eller avråda till samverkan.
- Meddela beslut om samverkan till förvaltningens beredningsgrupp via funktionsbrevlådan funktion.amf.civilsamhalle@stockholm.se
- Meddela avslutad samverkan till beredningsgruppen via funktionsbrevlådan funktion.amf.civilsamhalle@stockholm.se

Uppföljning av samverkan

Stadens kvalitetsprogram kräver ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar ständiga förbättringar. Skriftliga överenskommelser är ett stöd för uppföljning av samverkan och ökar transparens, förutsägbarhet och minskar personberoende. Målen i överenskommelser bör vara långsiktiga och mätbara. Samverkan ska regelbundet utvärderas och visa att den leder till en bättre arbetsprocess och bättre resultat, högre kvalitet och effektiviseringar.

Avsluta samverkan

Om det framkommer att kraven för samverkan inte längre uppfylls ska grundlig bedömning av situationen och i dialog med berörda parter göras. Ansvarig chef besluta om att avbryta samverkan. Vid formell samverkan där det finns upprättat avtal/överenskommelse ska alltid inköp och upphandling inom ekonomistaben involveras utifrån skrivelser i avtal/överenskommelser kring förtida uppsägning av avtal.

Läs mer

- Riktlinjer förenings- och kulturstöd – demokrativillkor
- Stockholms stads riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap 2023
- Tillämpningsanvisningar idéburet offentligt partnerskap 2023
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUC [Kunskapsstöd till det civila samhället | MUCF](#)
- Skatteverket [Offentliga aktörer | Skatteverket](#).
- Upphandlingsmyndighete [Samverkan med idéburna aktörer, civilsamhället och sociala företag | Upphandlingsmyndigheten](#)

Bilagor

1. Checklista för grundläggande krav på civilsamhällesorganisation